Гузан А.П.
студент,
Національний університет «Львівська політехніка»

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ У СФЕРІ ДИПЛОМАТІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТА АСАМБЛЕЇ ООН ВОЛКАНА БОЗКІРА)

Роль міжнародних документів важко переоцінити. Особливе значення має їхнє лінгвістичне тлумачення, без чого неможлива комунікація на міжнародному рівні, досягнення правильних рішень та взаєморозуміння між країнами. Це, своєю чергою, зумовлює вагомість нашого дослідження, присвяченого вивченню особливостей мови дипломатичного дискурсу.

Метою дослідження є визначення та аналіз мовностилістичних особливостей англомовних текстів міжнародних відносин. Об'єктом дослідження є англомовні промови, взяті з офіційних джерел ООН, а саме дослідження було зроблене на матеріалі публічних виступів президента генеральної асамблеї ООН Волкана Бозкіра.

Важливо розуміти, що сучасне розуміння терміну «дискурс» не є однозначним [5]. Зокрема, О. О. Селіванова надає таке визначення дискурсу: зв’язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників – онтологічних, соціокультурних, психологічних тощо; текст, занурений у життя; замкнена цілісна комунікативна ситуація (подія), складниками якої є комуніканти й текст як знаковий

посередник, зумовлена різними чинниками, що опосередкують спілкування й розуміння. Більш широко розкриває поняття дискурсу швейцарський дослідник П. Серіо: еквівалент поняття «мовлення», будь-яке конкретне висловлювання; одиниця, більша від фрази; вплив висловлення на адресата з урахуванням комунікативної ситуації; теоретичний конструкт, призначений для аналізу, продукування тексту [4]. Форми дипломатичної діяльності також стають все більш різноманітними й сьогодні не обмежуються лише діяльністю посольств. У зв'язку з цим прагматика дипломатичного дискурсу становить неабиякий інтерес для лінгвістів [3].

Дипломатична діяльність породжує тексти – усні і письмові – що належать до політичного дискурсу. Єдиного розуміння політичного дискурсу немає з огляду на кілька моментів. По-перше, немає єдиної науки, яка би мала об'єктом дослідження політичний дискурс. По-друге, саме поняття позначає результат складної взаємодії членів суспільства, що має різні прояви: культурний, політичний, лінгвістичний, символічний тощо. По-третє, дуже важко вивести певні закономірності функціонування політичного дискурсу, бо в ньому самому закладені семантичні парадокси [1].

Процес маніпулятивного впливу на суспільну свідомість є цілком можливим за допомогою залучення певних стилістичних та синтаксичних особливостей мовлення. Сама ж мова представляє таку систему знаків, яку ми маємо шанс використовувати задля позначення справді існуючих конкретних об'єктів; певні слова здатні служити для цілі утворення специфічних образів. Знаковий і символічний сенс мови дає нам змогу здійснювати маніпулятивні махінації над свідомістю багатьох людей у процесі політичного дискурсу [2].

У даній роботі під мовною маніпуляцією, за визначенням В. Є. Чернявської, розуміється «мовний вплив, спрямований на приховане спонукання адресата до вчинення певних дій», тобто формування у свідомості адресата установок, які співпадають з установками адресанта. При маніпуляції адресант намагається переконати особу прийняти певні висловлювання за справжні без опори на докази [6].

Дослідження політичного дискурсу неможливе без вивчення й аналізу політичної мови та політичного тексту насамперед тому, що політичний дискурс, як зазначалось раніше, – це тематична мережа політичних текстів, що передбачають тему, яка визначає взаємозв'язок між дискурсом та практичною, соціологічною, психологічною, культурною, мовною та іншими сферами. Отже, політичний текст – це інструмент досягнення влади. Між мовою та політикою завжди існував тісний зв'язок. У політичній комунікації мова має велике значення, тому що є найпотужнішою зброєю в політичній боротьбі. Тобто йдеться про спілкування між представниками соціальних інститутів, що відбувається в конкретних соціальних умовах. У нашій роботі дотримуємося вузького підходу до відбору текстів, обравши для дослідження лише інституційні, офіційні тексти президента Асамблеї ООН.

Повернемось детальніше до слів у політичному дискурсі самого президента Асамблеї ООН Волкана Бозкіра. Характерною особливістю політичних промов президента є широке вживання стилістичних мовних засобів, які побудовані, переважно на простій лексиці в комбінації з головною тематикою його виступів: мир і війна, атака на демократію, дипломатичні битви, війна з мігрантами, ковід, та стрімке поширення пандемії, примусова вакцинація, підрив економіки, і наслідки бідності, стабілізація міжнародних відносин.

Першим методом спроби керування людською підсвідомістю є часте використання особового займенника we, який слугує концептуальною опозицією і проаналізувавши останні актуальні промови президента Асамблеї ООН сміло можемо віднести цей метод до базових концептів політичного дискурсу. Вживання особового займенника we є знаряддям уособлення усіх громадян країн підсилює психологічний тиск завдяки залученню їх у зазначені проблеми [6]. Наприклад:

– «We must work together to ensure that all necessary tools» / «the people we serve» / «we cannot be complacent» / «we are combining our fates» / «The world has overcome global crises before, and we will again, as nations, united».

Для надання маніпулятивного впливу на адресата адресант використовує посилання на базові цінності суспільства, такі як

democracy, unity, freedom, liberty, security, safety, і деякі інші, а також використовується позитивно забарвлена лексика: hope, dream, love, goodness,, respect, etc. Наприклад:

– «We hope for the further unity of the international community on this matter» / «I hope that we will hear a unified voice from the Security Council on this important and urgent subject».

До речі, маніпуляція лексикою з негативним забарвленням теж ефектний метод для привернення уваги. Наприклад:

– The adoption of the Millennium Development Goals are an example of a global, cooperative approach to combatting poverty, hunger, disease, illiteracy, environmental degradation.

Якщо говорити про найчастотніші лексичні засоби в останніх промовах Волкана про стрімке поширення пандемії, то одними із найулюбленіших є: crisis, disease, pandemic, та covid. Він активно комбінує та взаємозамінює їх, створюючи власний синонімічний ряд до слова ковід. Президент часто використовує ці слова з базовими епітетами, надаючи найрізноманітніших значень. Наприклад:

– Crisis – economic crisis / a development crisis / a humanitarian crisis / a human rights crisis; Disease – infectious disease; Pandemic – global pandemic / dreadful pandemic / current pandemic / devastating pandemic.

Отже, ми детально охарактеризували таке явище, як дискурс, проведено всебічний аналіз всіх його областей і аспектів, а саме основні його поняття і терміни, семіотичний аспект, природа явища політичного дискурсу.

Також було проаналізовано лексико-синтаксичні особливості політичного дискурсу на прикладі промов відомого політичного діяча Волкана Бозкіра.

Список використаних джерел:

1. Кривенко С.-В.О. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 19 с.

2. Лящук М.О. Лексико-семантичні та лінгвостилістичні особливості політичного дискурсу на прикладі промов Дональда Трампа. Острог, 2020.

3. Скрябіна В. Б. Лінгвістичні аспекти персуазивності в дипломатичному дискурсі. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2018. № 10. С. 265–274.

4. Сусов И. П. История языкознания : учебное пособие для студентов старших курсов и аспирантов. Тверь, 1999. 327 с.

5. Orpin D. Corpus linguistics and critical discourse analysis. Examining the ideology of sleaze. *International Journal of Corpus Linguistics*. 2005. № 10 (1). P. 37–61.

6. United Nations official website: https://www.un.org